
Před 130 lety došlo k rozdělení Karlo-Ferdinandovy univerzity

Před 130 lety došlo k rozdělení Karlo-Ferdinandovy univerzity

Univerzita Karlova v Praze

Ovocný trh 5, Praha 1, 116 36

www.cuni.cz

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha, 16. února 2012

28. února 2012 uplyne 130 let od vydání zákona o rozdělení pražské Karlo-Ferdinandovy univerzity. Rozdělení se stalo důležitou součástí procesu formování moderního českého národa v rámci habsburské monarchie. Univerzita Karlova si tuto významnou událost připomněla veřejnou přednáškou, kterou pronesla PhDr. Milada Sekyrková, CSc. z Ústavu dějin UK a archiv UK.

Rozdělením univerzity na německou a českou část v roce 1882, byl v rámci českých zemí završen delší zápas o zrovnoprávnění českého jazyka na nejvyšší úrovni vzdělání, který trval několik desítek let. Zásadní obrat k zrovnoprávnění češtiny, přinesl už rok 1848, kdy vláda povolila vedle dosavadní němčiny i češtinu jako vyučovací jazyk na univerzitě. Po potlačení revolučního hnutí v letech 1848 – 49 a období bachovského absolutismu v 50. letech 19. století, kdy čeština na univerzitě spíše živořila, nastává od 60. let velká poptávka po českých přednáškách a příliv českých mluvících pedagogů.

Univerzita se v té době rychle polarizuje. Němečtí pedagogové přicházejí s návrhem na rozdělení univerzity s požadavkem, aby historická kontinuita zároveň přešla na německou univerzitu. Proti tomu Češi silně protestují a požadují prozatímní rozdělení profesorských sborů v rámci školy a definitivní řešení odsunout na později, až bude institucionalizace české univerzity v Praze zcela připravena, tj. až bude dostatek českých přednášejících pedagogů, české vědecké literatury a českých učebnic.

V roce 1879 premiér Eduard Taaffe nabídl českým poslancům říšského sněmu řešení otázky české univerzity v Praze výměnou za podporu jeho vlády. Výnos císaře Františka Josefa I. z 11. dubna 1881, pak schválil, aby „Karlo-Ferdinandova univerzita v Praze byla napříště uspořádána tak, aby v Praze existovala jedna univerzita s německým a jedna s českým jazykem vyučovacím a obě nadále užívaly jména Karlo-Ferdinandova.“

Boje o universitu pokračovaly na parlamentně půdě až do počátku roku 1882, kdy vláda přistoupila na požadavek Němců a výše zmíněným zákonem rozdělila fakticky pražskou universitu na českou a německou. S rozdělením vyvstala řada praktických problémů. Dosavadní profesori se mohli rozhodnout, na kterou z univerzit přejdou. Profesory automaticky následovaly celé semináře a kliniky na lékařské fakultě, včetně veškerého materiálního a personálního vybavení. Chybějící obory na obou univerzitách byly doplněny jmenováními nových pedagogů. Díky tomuto principu byl do Prahy povolán např. Tomáš Garrigue Masaryk, který se stal nejprve v roce 1882 mimořádným a od roku 1897 řádným profesorem filozofie na české Filozofické fakultě Univerzity Karlo-Ferdinandovy v Praze.

Společně oběma univerzitám zůstaly botanická zahrada a univerzitní knihovna. Historickou aulu v Karolinu užívaly obě univerzity střídavě. Právo užívat historické insignie získala německá univerzita. Česká univerzita si nechala vyrobit kopie. K instalaci prvního českého rektora, známého historika Václava Vladivoje Tomka, tak došlo až 19. prosince 1882. Prvním německým rektorem se stal lékař, profesor fyziologie, Ewald Hering.

14. května 1882 se ustavily profesorské sbory obou filozofických a právnických fakult. Všechny čtyři pak zahájily svou činnost od školního roku 1882/83. Filozofické fakulty zůstaly v Klementinu a právnické fakulty sídlily v Karolinu.

Ve školním roce 1883/84 už byly připraveny zahájit výuku i lékařské fakulty, u kterých byla složitější situace vzhledem k vybavení klinik a potřeby dostatečných prostor. Česká univerzita v tom roce měla 1481 posluchačů, zatímco německá 1368, což zahrnovalo i všechny teology. Pro odpor pražského arcibiskupa, který měl právo dohledu nad touto fakultou, zůstala totiž teologie až do počátku 90. let 19. století výhradně na německé univerzitě. Česká teologická fakulta zahájila činnost teprve ve školním roce 1891/92.

Ani lepší startovní materiální a pedagogické vybavení německé univerzity nezabránilo odlivu zájmu studentů o její přednášky. Stala se postupně provinční německou univerzitou, pro pedagogy startovní čarou nebo přestupní stanicí. Poměr studentů se neustále zvyšoval ve prospěch české univerzity (v roce 1910 už dosáhl 7 : 3), která naopak systematicky rozvíjela českou vědu. Navazovala mezinárodní kontakty a zaujala pozici vrcholné vzdělávací instituce v českém jazyce, srovnatelnou v řadě oborů s evropským standardem.

Obě univerzity pokračovaly v činnosti i po vzniku Československa roku 1918, změnilo se však jejich právní postavení. Na základě zákona z 19. února 1920, č. 135/1920 Sb., známého jako Lex Mareš, byla za pokračovatelku tradic pražské univerzity od té doby označena česká Univerzita Karlova, které měla převzít na principu restituce většinu majetku a hlavně starobylé písemnosti a insignie.

Za správnost:
Mgr. Václav Hájek
Tiskový mluvčí UK
Odbor vnějších vztahů
Univerzita Karlova v Praze
tel: +420 224 491 248
e-mail: pr@cuni.cz

Univerzita Karlova

Univerzita Karlova byla založená v roce 1348 a patří mezi nejstarší světové univerzity. V současnosti má 17 fakult (14 v Praze, 2 v Hradci Králové a 1 v Plzni), 3 vysokoškolské ústavy, 6 dalších pracovišť pro vzdělávací, vědeckou, výzkumnou, vývojovou, další tvůrčí činnost a pracoviště pro poskytování informačních služeb, 5 celouniverzitních účelových zařízení a rektorát jako výkonné pracoviště řízení UK. Univerzita je nejvýkonnější vědeckou institucí v ČR, jak ukazuje např. hodnocení vědeckých výstupů Radou pro výzkum, vývoj a inovace. S bez mála půl milionem bodů, podle aktuálně platné státní Metodiky hodnocení výsledků, vede UK před druhou institucí v pořadí s enormním náskokem. Univerzita má přes 7 800 zaměstnanců, z toho více než 4 000 akademických a vědeckých pracovníků. Na UK studuje téměř 54 000 studentů, což je zhruba jedna šestina všech studentů v ČR, kteří studují ve více než 300 akreditovaných studijních programech s 566 studijními obory. V bakalářských studijních programech studuje přes 21 000 studentů, v magisterských téměř 25 000 studentů a v doktorských 8 000 studentů. Více než 7 000 studentů jsou cizinci. Univerzitu ročně absolvuje přes 8 500 studentů, kteří tradičně patří ke skupině obyvatel ČR s nejnižší nezaměstnaností. Nejrozumnější kursy celoživotního vzdělávání ročně absolvuje přes 16 000 účastníků. Důraz klade univerzita i na mezinárodní spolupráci s prestižními vzdělávacími a vědeckými institucemi. UK uzavřela celkem 450 bilaterálních smluv a 192 mezinárodních partnerských smluv se zahraničními univerzitami.